SCHOOL OF PUBLIC POLICY
CHIANG MAI UNIVERSITY

เปิดดูรูปแบบ PDF

สำหรับคอมพิวเตอร์/แท็ปเล็ต

ใช้งานในรูปแบบเว็บไซต์

ภาพรวม 4P

คน

ไฟ

พื้นที่

นโยบาย

เข้าใจภาพรวม 4P

ภาพรวมทั้งกระบวนการ

- แนวคิด 4P คืออะไร
- คู่มือนี้คืออะไร
- ทำไมต้องแนวคิด 4P
- เข้าใจภาพรวมคู่มือ

ชวนคิด

ต่อยอด

SCHOOL OF PUBLIC POLICY
CHIANG MAI UNIVERSITY

เกี่ยวกับคู่มือ | ดาวน์โหลดคู่มือ

คู่มือออกแบบนโยบายด้วยแนวคิด 4P

"เข้าใจคน รู้จักปัญหา เรียนรู้พื้นที่" (People-Problem-Place-Based Policy Design)

เพื่อแก้ไขปัญหาไฟป่าและฝุ่น PM 2.5 อย่างยั่งยืน

รู้จักไฟ
(Problem)
เจาะลึก
ถึงปัญหาไฟ รู้ว่าในพื้นที่
มีไฟประเภทไหนบ้าง
และหาฉันทามติไฟ
ร่วมกันเพื่อจัดการไฟ
เข้าใจคน
(People)
ทำความเข้าใจ
ผู้คนในพื้นที่ ทั้งคนที่
ได้รับผลกระทบ
คนที่อยู่กับปัญหา
คนที่มีบทบาท
ในการจัดการ
คู่มือออกแบบนโยบาย
ด้วยแนวคิด 4P
4 กรอบคิดที่จะนำไปสู่
การออกแบบมาตรการเพื่อแก้ไข
ปัญหาไฟป่าและฝุ่น PM 2.5
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
และนำไปสู่แผนที่ดีในอนาคต
เรียนรู้พื้นที่
(Place)
สำรวจ
พื้นที่จริงจากแผนที่
รู้ว่าปัญหาไฟเกิดขึ้นที่ใด
และมีบริบทอย่างไร
ออกแบบนโยบาย
(Policy)
เรียนรู้
จากแรงบันดาลใจ
เพื่อออกแบบทาง
การแก้ปัญหา
ที่ตอบโจทย์
พื้นที่ได้จริง

เปิดหน้าต่างเกี่ยวกับคู่มือ

คู่มือออกแบบนโยบายด้วยแนวคิด 4P

"เข้าใจคน รู้จักปัญหา เรียนรู้พื้นที่" (People-Problem-Place-Based Policy Design) เพื่อแก้ไขปัญหาไฟป่า และฝุ่น PM 2.5 อย่างยั่งยืน

เกี่ยวกับคู่มือ:

คู่มือออกแบบนโยบายด้วยแนวคิด 4P

จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการออกแบบนโยบายและมาตรการแก้ไขปัญหาไฟป่าและฝุ่น PM 2.5 โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงการทำความเข้าใจความต้องการผู้คนในพื้นที่อย่างลึกซึ้ง การวิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบด้าน และการคำนึงถึงบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

คู่มือนี้อยู่ภายใต้โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาแผนแก้ไข และรับมือปัญหา PM 2.5 ของจังหวัดเชียงใหม่
(Comprehensive Local Environmental Action and Response for Chiang Mai: CLEAR CM)
ในมิติของการออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือ (Deliberative Process Design – Mini-Publics)
ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

โดยมี ดร.อรอร ภู่เจริญ เป็นหัวหน้าโครงการ และพัฒนาเว็บไซต์ร่วมกับ Punch Up
เพื่อยกระดับคู่มือดิจิทัลให้สามารถเข้าถึงผู้คนและส่งต่อแนวคิดได้เป็นวงกว้างมากขึ้น

สร้างสรรค์โดย SCHOOL OF PUBLIC POLICY CHIANG MAI UNIVERSITY × PUNCHUP

หากต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมสามารถติดต่อได้ที่
Email: admin@clear-project.com หรือโทร. 086 923 8426
(คุณพิรญาณ์ พิทักษ์)

คู่มือนี้คืออะไร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และชุมชนกำลังมีบทบาทสำคัญ
ในการจัดการปัญหาไฟป่าและคุณภาพอากาศในระดับพื้นที่
ทั้งจากทิศทางการขับเคลื่อนร่างกฎหมายอากาศสะอาด
และการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ
ระดับจังหวัดที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของท้องถิ่นในการจัดทำแผน
และขับเคลื่อนงานระดับท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม **การทำแผนเพื่อรับมือเฉพาะหน้าเพียงอย่างเดียวอาจยังไม่พอ**
เพราะหลายพื้นที่ยังต้องเผชิญปัญหาไฟป่าและฝุ่น PM2.5 ซ้ำเดิมในทุกปี
จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยให้การทำแผนมีความเป็นระบบมากขึ้น
ใช้ข้อมูลและหลักฐานมาช่วยเข้าใจปัญหา นำทางการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาและตัดสินใจ
ให้สามารถมองไปได้ไกลกว่าการจัดการเฉพาะช่วงวิกฤติ

คู่มือนี้ถูกพัฒนาขึ้นในปี 2568 - 2569 ภายใต้
โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาแผนแก้ไขและรับมือปัญหา PM 2.5 ของจังหวัดเชียงใหม่
(Comprehensive Local Environmental Action and Response for Chiang Mai: CLEAR CM)
เพื่อช่วยท้องถิ่นการนำกระบวนการออกแบบแผนและมาตรการแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนอย่างมีส่วนร่วม
ด้วยแนวคิด **"เข้าใจคน รู้จักปัญหา เรียนรู้พื้นที่"** (People-Problem-Place-Based Policy Design) หรือ 4P
โดยชวนให้ท้องถิ่นและชุมชนค่อย ๆ สร้างฐานข้อมูลและความเข้าใจเกี่ยวกับ คน-ปัญหา-พื้นที่ ของตนเอง
เพื่อเป็นทุนสำคัญในการต่อยอดจัดทำแผนระยะกลางถึงระยะยาวได้ต่อไปในอนาคต
และสามารถนำไปปรับใช้ ดำเนินการได้จริงตามบริบท

SCHOOL OF PUBLIC POLICY CHIANG MAI UNIVERSITY

ทำไมการออกแบบนโยบายด้วยแนวคิด 4P ถึงจำเป็นต่อการจัดการปัญหาไฟป่าและฝุ่น PM2.5

คลี่ความซับซ้อน

เป็นกระบวนการคิดที่ขยับจาก ความขัดแย้ง (Drama) สู่การใช้ข้อมูลและหลักฐาน เป็นฐานร่วมในการออกแบบนโยบาย และแผนพัฒนาพื้นที่

ออกแบบแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่จริง

เป็นกระบวนการคิดที่ช่วยให้เห็นว่าแต่ละพื้นที่ มีปัญหา เงื่อนไข และผู้เกี่ยวข้องแตกต่างกัน จึงนำไปสู่การออกแบบมาตรการเฉพาะพื้นที่ และเรียนรู้บทเรียนจากพื้นที่ที่มีเงื่อนไขร่วมกัน

สร้างการมีส่วนร่วม

เป็นกระบวนการที่ดึงให้ผู้เกี่ยวข้อง มองภาพปัญหาไปในทิศทางเดียวกัน และร่วมกันขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา ได้ต่อเนื่อง

นำไปสู่แผนที่มีคุณภาพ

เป็นกระบวนการคิดที่จะนำไปสู่การทำแผนที่เป็นระบบ นำไปใช้ต่อได้จริง ทั้งในการเขียนโครงการ เพื่อของบประมาณ และการจัดลำดับความสำคัญ ในการแก้ไขปัญหา

เข้าใจภาพรวมคู่มือ

เมื่อต้องการเริ่มทำกิจกรรมและนำกระบวนการในทุกมิติจะมีโครงสร้าง ดังนี้

ขั้นตอนชวนคิด
นำทีมล้อมวงทำความเข้าใจมิติต่าง ๆ ของพื้นที่

สำรวจตัวอย่างและแรงบันดาลใจ
เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการทำกิจกรรมจากการดูตัวอย่างพื้นที่จริง

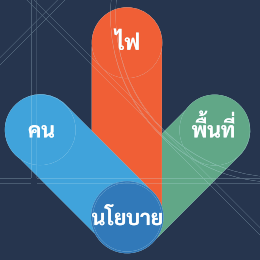

เตรียมพร้อมเครื่องมือ
พิมพ์ใบงานพร้อมใช้ สำหรับบันทึกข้อค้นพบในระหว่างกิจกรรม

คำถามชวนถก
ใช้คำถามเหล่านี้เพื่อนำกระบวนการคิดร่วมกันตลอดกิจกรรม

คู่มือนี้พากิจกรรมตามขั้นตอน ที่จะทำให้การออกแบบนโยบายอยู่บนฐานความจริงในพื้นที่

ผลลัพธ์จากแต่ละขั้นตอน
คือความเข้าใจ คน-ไฟ-พื้นที่
ซึ่งนำไปสู่การออกแบบนโยบาย

ภาพรวม 4P

คน

ไฟ

พื้นที่

นโยบาย

เข้าใจ ภาพรวม 4P

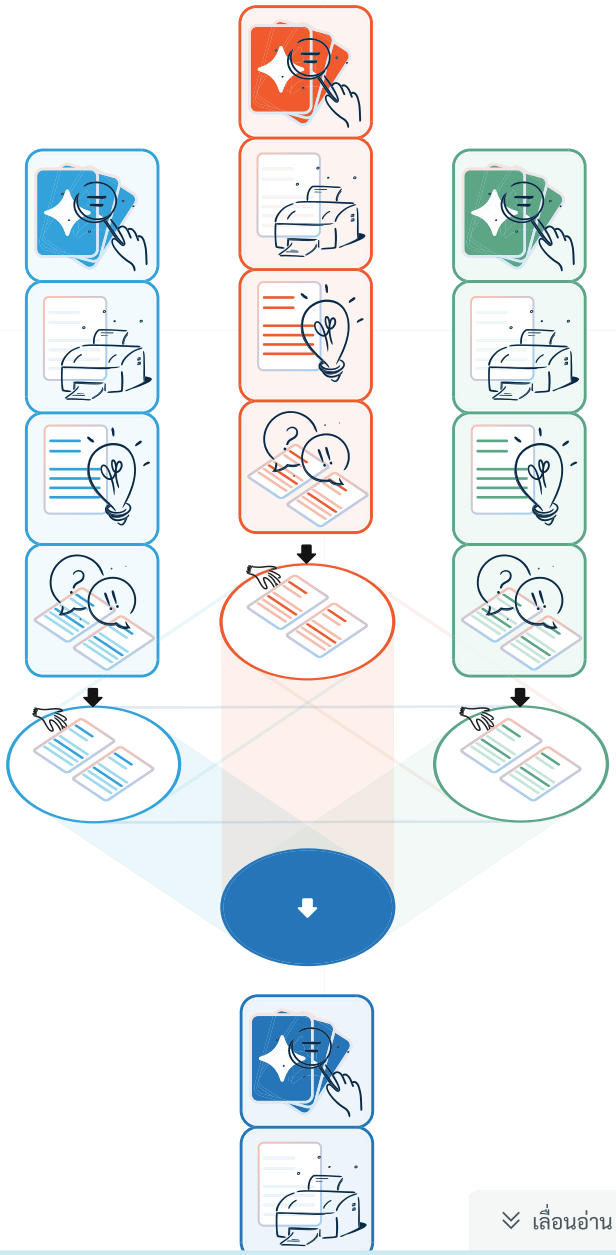
ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรมทั้งกระบวนการ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

ภาพรวมขั้นตอนทำกิจกรรม

เลื่อนอ่าน

ใช้แนวคิด 4P

รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาไฟป่าและฝุ่น PM 2.5 ในพื้นที่อย่างรอบด้าน

คำถามชวนถก

ใช้คำถามเหล่านี้เพื่อนำกระบวนการคิดร่วมกันตลอดกิจกรรม

1. **เลือกผู้เข้าร่วมจำนวน 10-15 คน ที่สามารถสะท้อนมุมมองของคนในพื้นที่**
   เพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม
   ควรเลือกผู้เข้าร่วมอย่างไร?

2. **เตรียมใบงานของทั้ง 4P แผนผังสรุปภาพรวม**
   และอุปกรณ์อื่น ๆ ก่อนเริ่มกิจกรรม
   เครื่องมือที่ใช้ทำกิจกรรม

3. **สร้างแรงบันดาลใจจากข้อค้นพบในการใช้แนวคิด 4P ในพื้นที่ต่างๆ**
   ดูว่าพื้นที่อื่นค้นพบอะไรบ้างจากกระบวนการ
   สำรวจตัวอย่างการใช้แนวคิด 4P

4. **ทำกิจกรรมแต่ละส่**
   ตาม คน-ไฟ-พื้นที่ และวางลัพธ์ที่ได
   บนแผนผังสรุปภาพร
   ยิ่งมีข้อมูลครบ ยิ่งนำไปออกแบบ

ภาพรวม 4P

คน

ไฟ

พื้นที่

นโยบาย

เข้าใจ ภาพรวม 4P

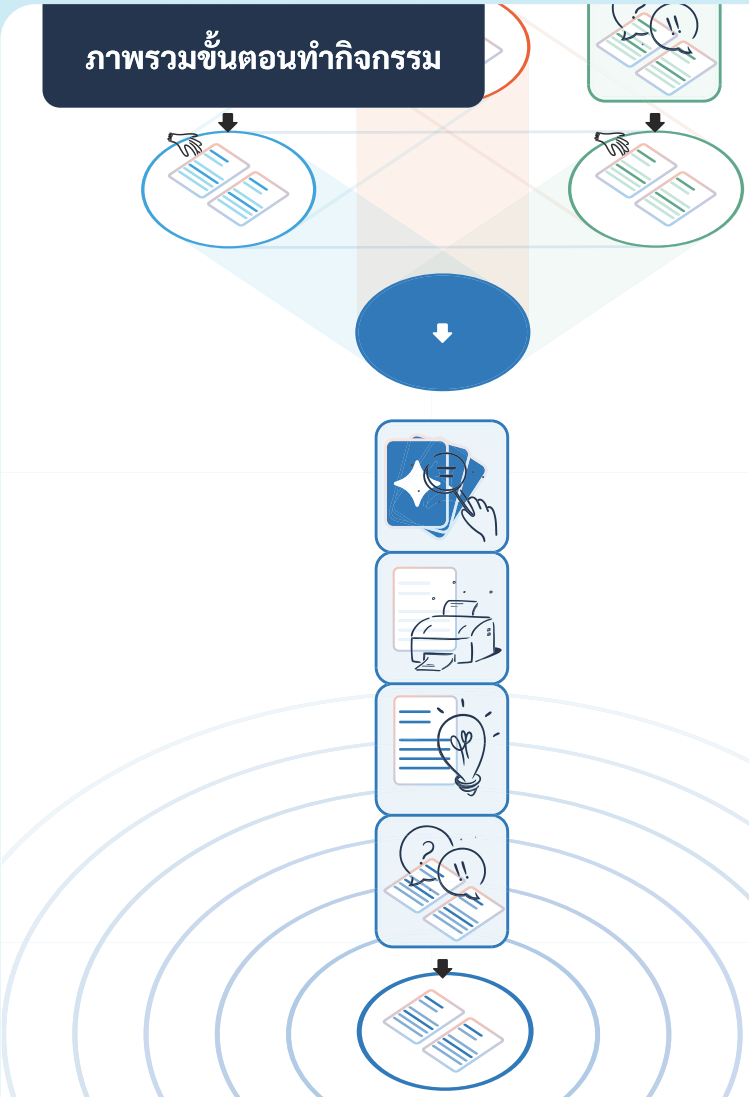
ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม ทั้งกระบวนการ

- ● ขั้นตอนชวนคิด
- ○ เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- ○ สำรวจตัวอย่าง
- ☐ คำถามชวนถก

ต่อยอด

ภาพรวมขั้นตอนทำกิจกรรม

ใช้แนวคิด 4P

รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาไฟป่าและฝุ่น PM 2.5 ในพื้นที่อย่างรอบด้าน

คำถามชวนถก

ใช้คำถามเหล่านี้เพื่อนำกระบวนการคิดร่วมกันตลอดกิจกรรม

4 ทำกิจกรรมแต่ละส่วนตาม คน-ไฟ-พื้นที่ และวางผลลัพธ์ที่ได้บนแผนผังสรุปภาพรวม

ยิ่งมีข้อมูลครบ ยิ่งนำไปออกแบบมาตรการได้ตอบโจทย์มากขึ้น

ควรเริ่มจากไหน และจบที่ไหน?

5 นำความเข้าใจจากทุกมิติสู่การสร้างสรรค์นโยบาย

ใบงานนโยบายจะเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปพัฒนาโครงการหรือแผนจัดการแก้ไขปัญหาไฟป่าและฝุ่น PM 2.5 ระดับตำบลในอนาคต

เปิดหน้าต่างควรเลือกผู้เข้าร่วมอย่างไร? ?

ควรเลือกผู้เข้าร่วมอย่างไร?

เพื่อให้การออกแบบนโยบายสามารถสะท้อนมุมมองที่ครบถ้วนและตรงตามข้อเท็จจริงและบริบทในพื้นที่
ผู้เข้าร่วมกระบวนการทำนโยบาย เพื่อจัดทำแผน ควรประกอบไปด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ

ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นและอปท. เจ้าหน้าที่ ปภ. เจ้าหน้าที่หน่วยป่าไม้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน

กลุ่มตัวแทนประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เช่น เกษตรกร คนเก็บของป่า อาสาดับไฟป่า

กลุ่มตัวแทนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟและฝุ่นละออง

เช่น ตัวแทนผู้สูงอายุ เด็กและผู้ปกครอง

ควรเริ่มจากไหน และจบที่ไหน?

คน - ไฟ - พื้นที่ ทำหน้าที่สร้างความเข้าใจพื้นที่ในมิติต่าง ๆ
เริ่มจากตัวไหนอาจขึ้นกับว่าชุมชนนั้นมีบริบทอะไรชัดที่สุด

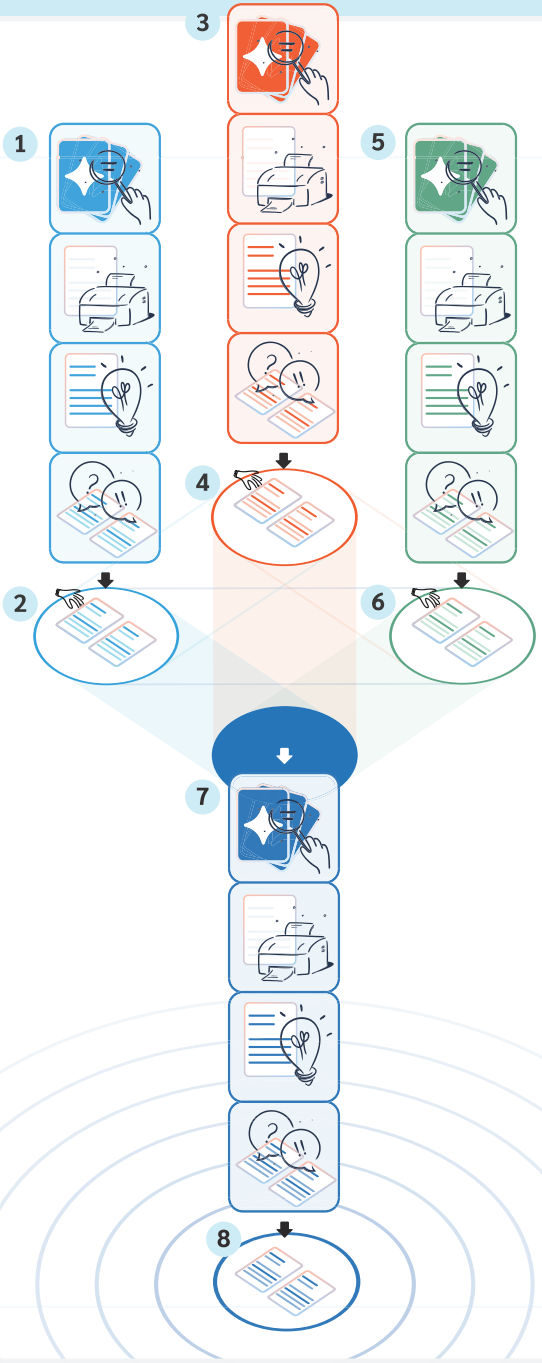
เส้นทางที่แนะนำ:

1. ทำกิจกรรมชวนคิดของ “คน”
2. วางผลลัพธ์ที่แผนผังเพื่อให้เห็นภาพรวมที่เชื่อมสู่มิติอื่น
3. ทำกิจกรรมชวนคิดของ “ไฟ”
4. วางผลลัพธ์ที่แผนผังเพื่อให้เห็นภาพรวมที่เชื่อมสู่มิติอื่น
5. ทำกิจกรรมชวนคิดของ “พื้นที่”
6. วางผลลัพธ์ที่แผนผังเพื่อให้เห็นภาพรวม ที่เชื่อมสู่มิติอื่น

นำความเข้าใจจากทุกมิติสู่การสร้างสรรค์นโยบาย เมื่อมีบริบทครบแล้ว **นโยบาย**คือจุดที่ทุกอย่างมารวมกัน สามารถใช้ข้อมูลที่มีจากใบงานคน-ไฟ-พื้นที่เป็นบริบทในการทำใบงานนโยบาย

7. ทำกิจกรรมชวนคิดของ “นโยบาย”
8. ใบงานนโยบายจะเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปพัฒนาโครงการหรือแผนจัดการแก้ไขปัญหาไฟป่าและฝุ่น PM 2.5 ระดับตำบลในอนาคต

เคล็ดลับ: สามารถนำทางด้วยลูกศร ก่อน-หลังเพื่อไปตามเส้นทางนี้

ภาพรวม 4P

คน

ไฟ

พื้นที่

นโยบาย

เข้าใจภาพรวม 4P

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรมทั้งกระบวนการ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

ภาพรวมเครื่องมือที่ใช้ทำกิจกรรม

พิมพ์ใบงานทั้งหมด

รู้จัก “ไฟ” ให้ชัด ว่าปัญหาอะไรที่ต้องจัดการ

ใบงาน ไฟ — กิจกรรมการหาฉันทมติไฟ

นำไปสู่รายการประเภทไฟที่ได้ฉันทมติ

แผนผังสรุปภาพรวมจากการมีส่วนร่วม

เข้าใจความหวังและความกลัวของ “คน”

ใบงาน คน — กิจกรรมสร้างภาพตัวแทนคน

นำไปสู่ชุดภาพตัวแทนของคนในพื้นที่

พิมพ์ใบงานแต่ละชุดให้เพียงพอ

เตรียมปากกาเมจิกหัวเล็กหลากสี

เตรียมสติกเกอร์วงกลมขนาดเล็ก สีเขียว สีเหลือง สีแดง สำหรับหาฉันทมติ

อุปกรณ์อื่น ๆ เช่น กระดาษเปล่าสำหรับทดไอเดีย หรือเทปกาว

เรียนรู้ “พื้นที่” พูดคุยบนภาพเดียวกัน

ใบงาน พื้นที่ — กิจกรรมล้อมวงแกะรอยปัญหาไฟ

นำไปสู่บันทึกวิเคราะห์พื้นที่ของคนในพื้นที่

แรงบันดาลใจสู่ “นโยบาย” ที่เหมาะสม

ใบงาน นโยบาย — กิจกรรมสร้างสรรค์นโยบาย

นำไปสู่ชุดมาตรการทั้งเฉพาะหน้า-ยั่งยืน

พิมพ์ใบงานทั้งหมด

ภาพรวม 4P

คน

ไฟ

พื้นที่

นโยบาย

เข้าใจภาพรวม 4P

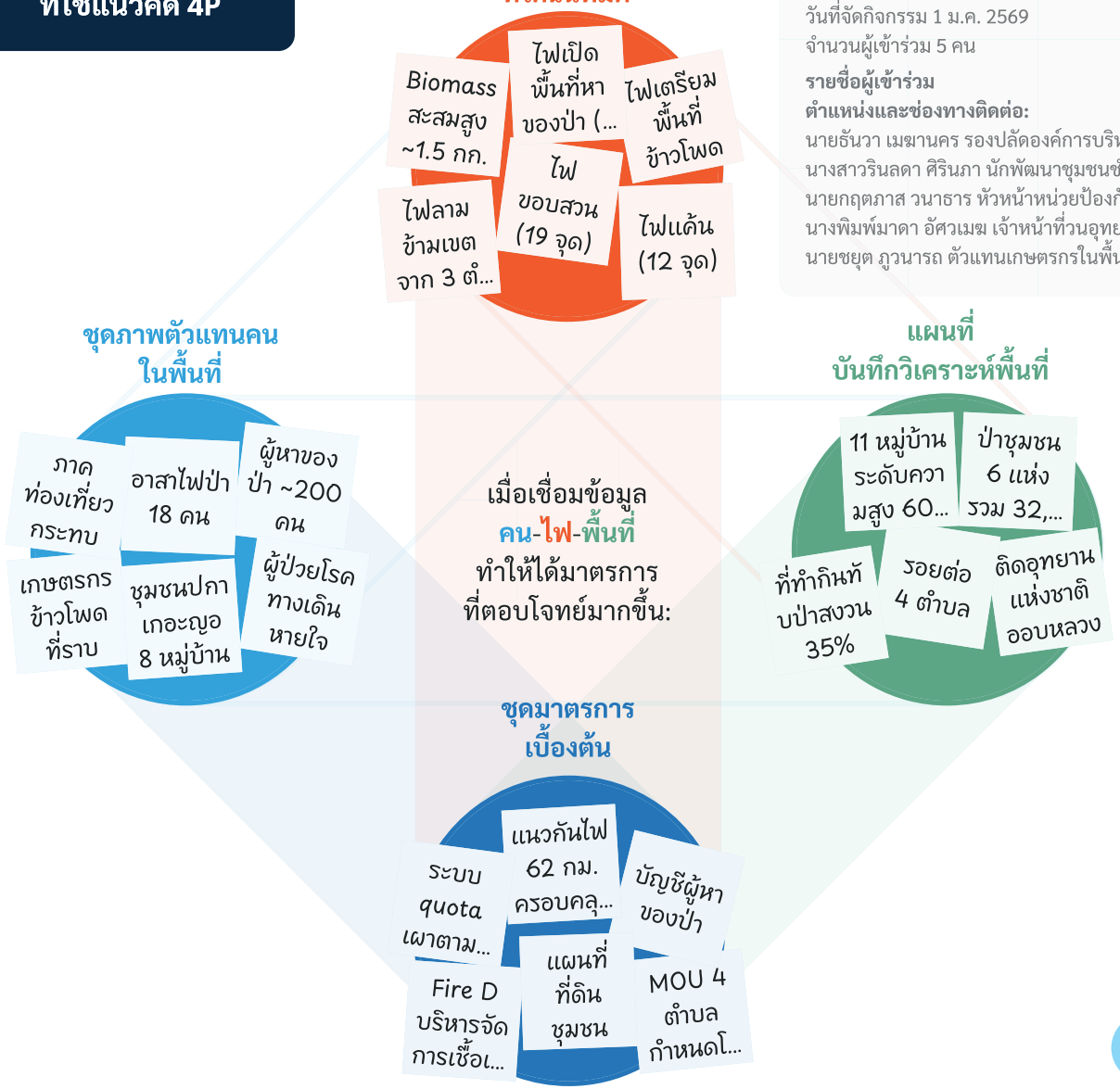
ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรมทั้งกระบวนการ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

สำรวจตัวอย่างสมมติที่ใช้แนวคิด 4P

ผู้จัดทำ อปท.ตำบลงาดำ ตัวอย่าง

ตำบลงาดำ อำเภองาขาว จังหวัดงาแดง
วันที่จัดกิจกรรม 1 ม.ค. 2569
จำนวนผู้เข้าร่วม 5 คน

รายชื่อผู้เข้าร่วม
ตำแหน่งและช่องทางติดต่อ:
นายธันวา เมฆานคร รองปลัดองค์การบริห...
นางสาวรินลดา ศิรินภา นักพัฒนาชุมชนชำ...
นายกฤตภาส วนาธาร หัวหน้าหน่วยป้องกั...
นางพิมพ์มาดา อัศวเมฆ เจ้าหน้าที่วนอุทย...
นายชยุต ภูวนารถ ตัวแทนเกษตรกรในพื้น...

ภาพรวม 4P

คน

ไฟ

พื้นที่

นโยบาย

เข้าใจภาพรวม 4P

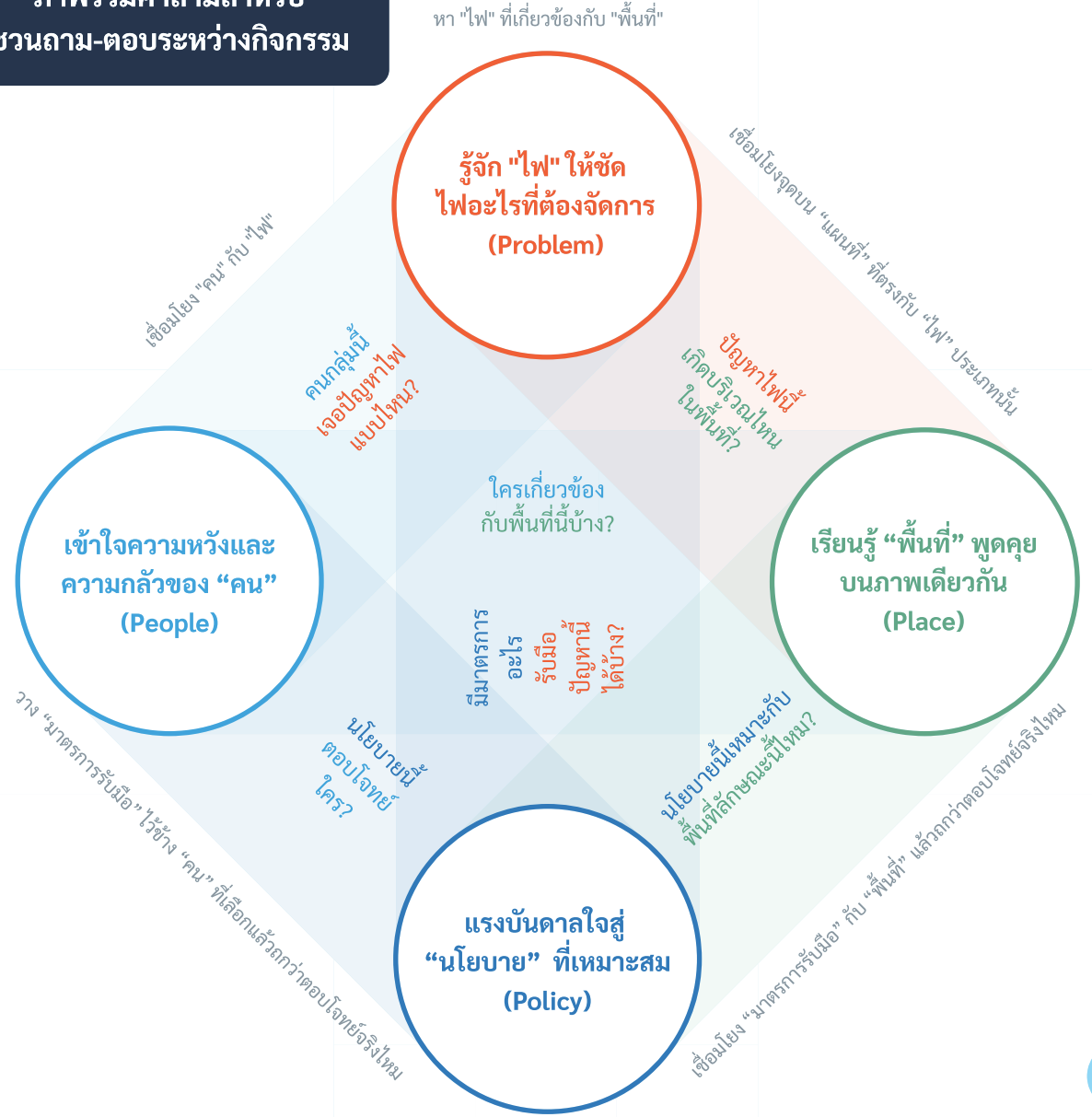
ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรมทั้งกระบวนการ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

ภาพรวมคำถามสำหรับชวนถาม-ตอบระหว่างกิจกรรม

ภาพรวม 4P

คน

ไฟ

พื้นที่

นโยบาย

เข้าใจภาพรวม 4P

ชวนคิด

ต่อยอด

นำผลลัพธ์สู่การออกแบบนโยบายระยะยาว

ภาพรวมผลลัพธ์จากกระบวนการ

ไป “คน”

เข้าใจ “คน”

ทำความเข้าใจภาพรวมกิจกรรมสร้างภาพตัวแทนคน (Persona)

ชวนคิด

ต่อยอด

เข้าใจความหวังและความกลัวของ “คน” (People)

ขั้นตอนชวนคิด
นำทีมล้อมวงสร้างภาพตัวแทนคน (Persona) ร่วมกันตามขั้นตอน

เตรียมพร้อมเครื่องมือ
พิมพ์ใบงานพร้อมใช้ สำหรับบันทึกภาพตัวแทนคน (Persona) ในพื้นที่

สำรวจตัวอย่าง
ดูคลังตัวอย่างภาพตัวแทนคน (Personas) จากพื้นที่จริง

คำถามชวนถก
ใช้คำถามชวนถกช่วยวิเคราะห์ตัวแทนคนในพื้นที่

ขั้นตอนนี้เป็นการสร้างภาพตัวแทนคน (persona) ทุกกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาไฟป่า หมอกควัน และฝุ่น PM 2.5 ในพื้นที่

ทำไมขั้นตอนนี้จึงสำคัญ:
เพราะแต่ละกลุ่มคนมีความสัมพันธ์กับประเภทไฟต่างกัน การรู้ว่าใครเผา ใครได้รับผลกระทบ และใครมีอำนาจตัดสินใจ จะทำให้นโยบายที่ออกแบบมีความเป็นธรรมและนำไปปฏิบัติได้จริง

ผลลัพธ์จากขั้นตอนนี้คือชุดภาพตัวแทนคน (Personas) ในพื้นที่
สามารถนำไปเชื่อมโยงกับ **ไฟ** และ **พื้นที่**เพื่อใช้เป็นฐานในการออกแบบ**นโยบาย**

เข้าใจ “คน”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
สร้างภาพตัวแทนคน (Persona)

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

ขั้นตอนทำกิจกรรม

ใบงาน คน **กิจกรรมสร้างภาพตัวแทนคน (Persona)**

ชื่อสมมุติ: ระบุชื่อเรียก...

อายุ: ระบุอายุ...

รายละเอียด: ระบุอาชีพหลักและวิธีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ไฟ...

ความเกี่ยวข้องกับกับปัญหาไฟและฝุ่น PM 2.5:
อธิบายว่าคนนี้เชื่อมกับปัญหาไฟอย่างไร...

ความหวัง (Hope) : ระบุสิ่งที่เขาอยากได้หรืออยากให้เกิดขึ้น...

ความกลัว (Fear): ระบุสิ่งที่เขากังวลหรือกลัวสูญเสีย...

พื้นที่: ระบุชื่อตำบลหรือพื้นที่...

ใช้เวลา 40-60 นาทีระดมสมอง

ว่าในพื้นที่ประกอบไปด้วยตัวแทนใดบ้างที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาไฟและฝุ่น PM 2.5

คำถามชวนถก
ใช้คำถามเหล่านี้เพื่อนำกระบวนการคิดร่วมกันตลอดกิจกรรม

1. **เตรียมความพร้อมเครื่องมือ**
   พิมพ์ใบงาน และเตรียมอุปกรณ์
   เครื่องมือที่ใช้ทำกิจกรรม

2. **สำรวจตัวอย่างภาพตัวแทนคน**
   ดูตัวอย่างที่อาจตรงกับพื้นที่ของคุณ
   คลังตัวอย่างภาพตัวแทนคน

3. **ปรึกษาหารือแล้วระบุข้อมูลภาพตัวแทนคนจากคลังตัวอย่าง หรือหากไม่มีตรงบริบทในพื้นที่ให้สร้างใหม่**
   บันทึกลงใน**ใบงานคน**
   ให้ครอบคลุมคนทุกแบบในพื้นที่

เข้าใจ “คน”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
สร้างภาพตัวแทนคน (Persona)

- ○ ขั้นตอนชวนคิด
- ● เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- ○ สำรวจตัวอย่าง
- ☐ คำถามชวนถก

ต่อยอด

เครื่องมือที่ใช้ทำกิจกรรม

พิมพ์ใบงาน

พิมพ์**ใบงานคน**ให้เพียงพอ
1 ใบงานต่อ 1 ภาพตัวแทนคน
เขียนลงใบงานด้วยปากกาเมจิกหัวเล็ก

ใบงาน คน **กิจกรรมสร้างภาพตัวแทนคน (Persona)** ตัวอย่าง

ชื่อสมมุติ: เก่ง

อายุ: 55 ปี

รายละเอียด: ผู้เลี้ยงวัว ใช้ไฟหญ้าระบัด

ความเกี่ยวข้องกับกับปัญหาไฟและฝุ่น PM 2.5:
ประชาชนในตำบลสะเมิงใต้ เลี้ยงวัวเป็นอาชีพหลัก ช่วงปลายฤดูแล้งจะจุดไฟเผาทุ่งหญ้าใกล้หมู่บ้าน ทำให้หญ้าระบัด (หญ้าที่แห้งถูกไฟเผาแล้วจะผลิแตกขึ้นใหม่) เพื่อจะได้มีแหล่งอาหารเลี้ยงสัตว์เพียงพอ

ความหวัง (Hope) :
มีหญ้าให้วัวกินโดนไม่ต้องเสียต้นทุนมาก

ความกลัว (Fear):
ไม่มีหญ้าให้วัวกิน กลัววัวขายได้ราคาไม่ดี

พื้นที่: หมู่ที่ 8 ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิงใต้ จ.เชียงใหม่

พิมพ์ใบงานคน

เข้าใจ “คน”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
สร้างภาพตัวแทนคน (Persona)

- ○ ขั้นตอนชวนคิด
- ○ เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- ● สำรวจตัวอย่าง
- ☐ คำถามชวนถก

ต่อยอด

คลังตัวอย่างภาพตัวแทนคนของคนในจังหวัดเชียงใหม่

คลิกเพื่อดูรายละเอียด

ผู้ที่เชื่อมโยงกับการใช้ไฟ

1 **เต้ย** 25 ปี
เด็กจบใหม่กับความไม่มั่นคงในที่ดินบ้านเกิด

2 **บัวคำ** 55 ปี
หนี้สินกับความไม่แน่นอนในอาชีพเกษตรกรรม

3 **ชัย** 62 ปี
ใช้ยาเสพติดเป็นครั้งคราว หาของป่า ล่าสัตว์ ใช้ไฟ

4 **แม่หล้า** 52 ปี
ไฟปลุกเห็ด เลี้ยงชีวิตชุมชน

5 **คำปัน**
หาของป่าเพื่อชีวิตและสัตว์

เลื่อนอ่าน

ผู้กำหนดนโยบายหรือนักขับเคลื่อนในพื้นที่ +

ผู้ได้รับผลกระทบ +

ดูคลังตัวอย่างภาพตัวแทนคน
ของคนในจังหวัดเชียงใหม่

ภาพรวม 4P

คน

ไฟ

พื้นที่

นโยบาย

เข้าใจ “คน”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
สร้างภาพตัวแทนคน (Persona)

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

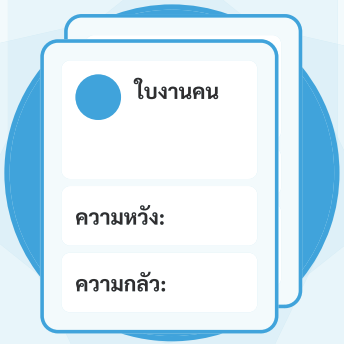
ต่อยอด

คำถามสำหรับ ชวนถาม-ตอบระหว่างกิจกรรม

มีใครในพื้นที่ **เกี่ยวข้องกับการใช้ไฟ กำลังขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาไฟหรือได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟป่าและฝุ่น PM 2.5** บ้าง

ในพื้นที่มีประชากร **ช่วงอายุ**ใดมากที่สุด

ในพื้นที่มี**ความหลากหลายทางชาติพันธุ์** อย่างไรบ้างและแต่ละกลุ่มมีความหวังและความกลัวเฉพาะต่างกันอย่างไร

หากต้องการ **ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม** ของคนกลุ่มหนึ่ง ใครหรืออะไรมีอิทธิพลต่อเขามากที่สุด เช่น ชุมชน นายจ้าง ตลาด มาตรการ นโยบายรัฐ

มีกลุ่มคนใดที่ **ใช้ประโยชน์ในพื้นที่** แบบชั่วคราวหรือเป็นบางเวลาและมักจะเข้ามาในพื้นที่ ณ ช่วงเวลาใด

ผู้คนในพื้นที่มีจุดร่วม**อยากเห็นอะไรเปลี่ยนแปลงมากที่สุด** และชีวิตที่ดีขึ้นของเขาหน้าตาเป็นอย่างไร

จุดร่วม **ความกังวล**ของผู้คนในพื้นที่เกี่ยวข้องกับอะไร เช่น รายได้ไม่มั่นคง การทำผิดกฎหมาย ถูกจับกุม ถูกตำหนิ สุขภาพแย่

เข้าใจ “คน”

ชวนคิด

ต่อยอด

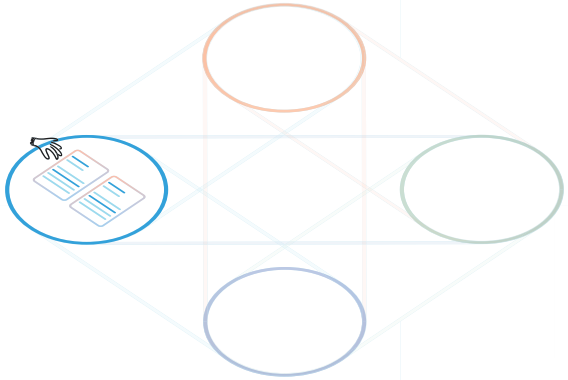
นำข้อมูลประเภทไฟสู่การออกแบบมาตรการ

ขั้นตอนการต่อยอดสู่การออกแบบมาตรการ

ผลลัพธ์จากขั้นตอนนี้
คือชุดภาพตัวแทนคนในพื้นที่

ใบงานที่ได้จะถูกใช้เป็นฐาน
ในการออกแบบนโยบาย

1. **นำใบงานคนทั้งหมดไปวางบน**
   แผนผังสรุปภาพรวมในโซนสีฟ้า (คน)
   จะเริ่มเห็นว่าแต่ละกลุ่มคนเชื่อม
   กับไฟและพื้นที่อย่างไร

2. **อภิปรายร่วมกันโดยใช้แผนผังเป็นฐาน**
   ชวนตั้งคำถามข้ามมิติเพื่อเชื่อมโยงคน
   กับมิติอื่นของพื้นที่
   ผ่านชุดคำถามนำกระบวนการ

ไป "ไฟ"

รู้จัก “ไฟ”

ทำความเข้าใจประเภทและสาเหตุของไฟ

ชวนคิด

ต่อยอด

รู้จัก “ไฟ” ให้ชัดว่าปัญหาอะไรที่ต้องจัดการ (Problem)

ขั้นตอนชวนคิด
นำทีมล้อมวงหาฉันทมติไฟ จำแนกประเภทและลงมติร่วมกันตามขั้นตอน

เตรียมพร้อมเครื่องมือ
พิมพ์ใบงานพร้อมใช้ สำหรับบันทึกประเภทและสาเหตุของไฟในพื้นที่

สำรวจตัวอย่าง
ดูตัวอย่างประเภทไฟหลากหลายที่เกิดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

คำถามชวนถก
ใช้คำถามชวนถกช่วยจำแนกประเภทไฟและสร้างฉันทมติร่วมกัน

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ประเภทไฟ ต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาไฟป่าหมอกควันและฝุ่น PM 2.5 ในพื้นที่

ทำไมขั้นตอนนี้จึงสำคัญ:
เพราะความจำเป็นของการใช้ไฟแต่ละประเภทในมุมมองของคนในพื้นที่มีความแตกต่างกัน การทำความเข้าใจปัญหาไฟอย่างลึกซึ้งจะนำไปสู่มาตรการการจัดการไฟที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลลัพธ์จากขั้นตอนนี้คือประเภทไฟที่ได้รับฉันทมติ
สามารถนำไปเชื่อมโยงกับ **คน** และ **พื้นที่**
เพื่อใช้ในการเป็นฐานในการออกแบบ**นโยบาย**

ภาพรวม 4P

คน

ไฟ

พื้นที่

นโยบาย

รู้จัก “ไฟ”

ต่อยอด

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
การหาฉันทมติไฟ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ขั้นตอนทำกิจกรรม

ใบงานไฟ **กิจกรรมการหาฉันทมติไฟ**

ชื่อประเภทไฟ:
ระบุชื่อประเภทไฟตามที่คนในพื้นที่เรียก...

ช่วงเวลาที่เกิดไฟ: ระบุช่วงเดือนหรือฤดูกาล...

รายละเอียดประเภทไฟ:
อธิบายว่าใครจุดไฟ ช่วงเวลาใดของปี
และจุดประสงค์คืออะไร...

ผลการหาฉันทามติไฟ:*

- ☐ ไฟให้มี
- ☐ ไฟให้ลด
- ☐ ไฟให้หมดไป

เงื่อนไขการลดลง: ** (ถ้ามี)
ระบุเป้าหมาย

*หาแนวทางจัดการไฟ ด้วยการโหวตโดยใช้สติกเกอร์
สีเขียวสำหรับไฟให้มี สีเหลืองสำหรับไฟให้ลด และสีแดงสำหรับไฟให้หมดไป

**หากเป็นไฟให้ลด ต้องระบุเงื่อนไขและเป้าหมายเพิ่มเติม

ใช้เวลา 40-60 นาทีระดมสมอง
ว่าในพื้นที่ประกอบไปด้วยไฟใดบ้าง และหาฉันทมติเพื่อจัดการไฟ

คำถามชวนถก
ใช้คำถามเหล่านี้เพื่อนำ
กระบวนการคิดร่วมกันตลอดกิจกรรม

1. **เตรียมความพร้อมเครื่องมือ**
   พิมพ์ใบงาน และเตรียมอุปกรณ์
   เครื่องมือที่ใช้ทำกิจกรรม
2. **สำรวจตัวอย่างประเภทไฟ**
   ดูตัวอย่างที่อาจตรงกับพื้นที่ของคุณ
   คลังตัวอย่างประเภทไฟ
3. **ปรึกษาหารือแล้วระบุข้อมูลประเภทไฟจากคลังตัวอย่าง หรือหากไม่มีตรงบริบทในพื้นที่ให้สร้างใหม่**
   เขียนลงใน**ใบงานไฟ**
   ให้ครอบคลุมไฟทุกแบบในพื้นที่
4. **ชวนหาฉันทมติร่วมกันผ่านการติดสติกเกอร์โหวตเพื่อหาแนวทางจัดการไฟ**
   นิยามแนวทางการจัดการไฟ

เปิดหน้าต่างนิยามแนวทางการจัดการไฟ ?

นิยามแนวทางการจัดการไฟ

หลังจากทำความเข้าใจประเภทไฟในพื้นที่แล้ว ขั้นตอนต่อไป ควรหาฉันทมติในการจัดการไฟแต่ละประเภท
เพื่อกำหนดลำดับความสำคัญอันเป็นรากฐานของการวางแผนจัดการไฟในพื้นที่
อย่างไรก็ดี แม้ข้อสรุปจะได้มาจากเสียงส่วนใหญ่ แต่ทุกเสียงล้วนมีความหมายในการสะท้อนความต้องการของคนในพื้นที่

ไฟให้มี

หมายถึง ไฟที่ยังมีความจำเป็นต่อวิถีการดำรงชีวิตหรือการจัดการพื้นที่และทรัพยากร
โดยไม่มีทางเลือกที่เหมาะสมกว่าในขณะนั้น และสามารถควบคุมเพื่อลดผลกระทบได้

ไฟให้ลด

หมายถึง ไฟที่ยังมีความจำเป็นต่อวิถีการดำรงชีวิตหรือการจัดการพื้นที่และทรัพยากร
แต่เริ่มมีทางเลือกอื่น หรือสามารถปรับวิธีการเพื่อลดการใช้ไฟ ลดพื้นที่เผา ลดความถี่ หรือควบคุมผลกระทบได้ดีขึ้น

ไฟให้หมดไป

หมายถึง ไฟที่ไม่มีความจำเป็นต่อวิถีการดำรงชีวิตหรือการจัดการทรัพยากร มีทางเลือกอื่นที่เหมาะสมกว่า
หรือเกิดจากความประมาท เจตนาสร้างความเสียหาย และควบคุมผลกระทบได้ยาก

ภาพรวม 4P

คน

ไฟ

พื้นที่

นโยบาย

รู้จัก “ไฟ”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
การหาฉันทมติไฟ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

เครื่องมือที่ใช้ทำกิจกรรม

พิมพ์ใบงาน

พิมพ์**ใบงานไฟ**ให้เพียงพอ
1 ใบงานต่อ 1 ประเภทไฟ
เขียนลงใบงานด้วยปากกาเมจิกหัวเล็ก

เตรียมสติกเกอร์วงกลมขนาดเล็ก
สีเขียว
สีเหลือง
สีแดง
สำหรับกระบวนการหาฉันทมติ

ใบงานไฟ **กิจกรรมการหาฉันทมติไฟ** ตัวอย่าง

ชื่อประเภทไฟ:
ไฟหญ้าระบัด

ช่วงเวลาที่เกิดไฟ: เกิดมากช่วงเดือน มีนาคม - เมษายน ก่อนฤดูฝน

รายละเอียดประเภทไฟ:
เป็นไฟที่ผู้เลี้ยงวัวจุดเพื่อให้เกิดหญ้าใหม่แตกยอด ใช้สำหรับการเลี้ยงวัวในพื้นที่ตอนบนของตำบล

ผลการหาฉันทมติไฟ:

- ☐ ไฟให้มี
- ☑ ไฟให้ลด
- ☐ ไฟให้หมดไป

เงื่อนไขการลดลง: (ถ้ามี)
ลดลง 50%
ภายใน 3 ปี

พื้นที่: หมู่ที่ 8 ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิงใต้ จ.เชียงใหม่

พิมพ์ใบงานไฟ

รู้จัก “ไฟ”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
การหาฉันทมติไฟ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

คลังตัวอย่างประเภทไฟในจังหวัดเชียงใหม่

คลิกเพื่อดูรายละเอียด

1	ไฟในป่าเพื่อจัดการเชื้อเพลิง (Fuel Management Burning)	
2	ไฟเพื่อฟื้นฟูนิเวศป่าเต็งรัง (Ecological Restoration Burning)	
3	ไฟเพื่อรักษาโรคในป่า (Forest Sanitation Burning)	
4	ไฟกระตุ้นการเกิดใหม่ของพืชในป่า (Regenerative Burning for Forest Products)	ไฟหาของป่า
5	ไฟเพื่อเปิดพื้นที่เก็บของป่า และ เอื้อให้เก็บหรือหามาได้ง่ายขึ้น (Accessibility Burning for Forest Products)	ไฟหาของป่า
6	ไฟล่าสัตว์ (Hunting Fire)	
	ไฟเผาตอซังข้าวในพื้นที่ราบ	ไฟเกษตร

เลื่อนอ่าน

ดูคลังตัวอย่างประเภทไฟ
ในจังหวัดเชียงใหม่

ภาพรวม 4P

คน

ไฟ

พื้นที่

นโยบาย

รู้จัก “ไฟ”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
การหาฉันทมติไฟ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

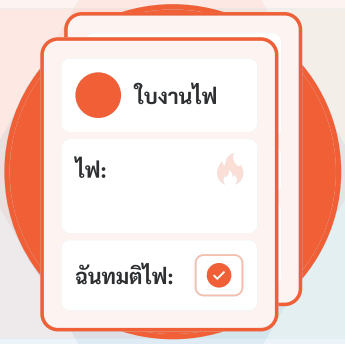
ต่อยอด

คำถามสำหรับ ชวนถาม-ตอบระหว่างกิจกรรม

ไฟให้มีในพื้นที่
สร้างประโยชน์
กับชุมชนอย่างไรบ้าง

สำหรับไฟให้หมดไป
ต้องการการสนับสนุน
อะไรถึงไฟจะหมดไป

สำหรับไฟให้ลด
ควรมีเงื่อนไขอย่างไร
(เช่น ลดลงเท่าไหร่ภายในกี่ปี หรือ
ลดลงในพื้นที่มีปัญหาไฟเยอะก่อน)
และต้องการการสนับสนุน
อะไรจึงจะลดลงได้

จุดที่เกิดไฟ
แต่ละประเภท
มีลักษณะ**พื้นที่**
การใช้ประโยชน์ที่ดิน
หรือบริบทแบบใด

หากไม่ใช้ไฟ
ในพื้นที่**มีทางเลือก**อื่น
หรือไม่ และอะไร
เป็นอุปสรรคที่ทำให้
ยังไม่เกิดขึ้น

มีกฎระเบียบ
หรือข้อตกลงของชุมชน
ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ไฟ
อยู่แล้วหรือไม่

รู้จัก “ไฟ”

ชวนคิด

ต่อยอด

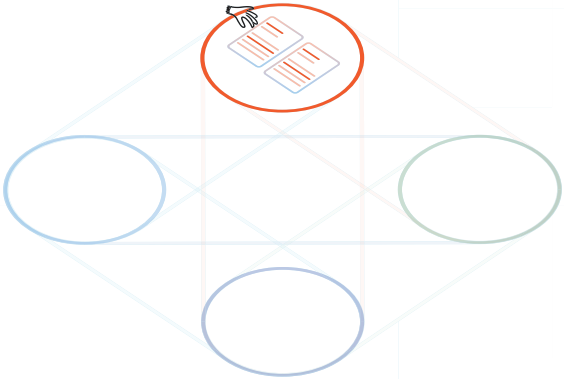
นำข้อมูลประเภทไฟสู่การออกแบบมาตรการ

ขั้นตอนการต่อยอดสู่การออกแบบมาตรการ

ผลลัพธ์จากขั้นตอนนี้
คือรายการประเภทไฟที่ได้รับฉันทมติ

ใบงานที่ได้จะถูกใช้เป็นฐาน
ในการออกแบบนโยบาย

1. **นำใบงานไฟทั้งหมดไปวาง**
   บนแผนผังสรุปภาพรวม
   ในโซนสีส้ม (ไฟ)
   จะเริ่มเห็นว่าไฟแต่ละชนิดเชื่อม
   กับคนและพื้นที่อย่างไร

2. **อภิปรายร่วมกันโดยใช้แผนผังเป็นฐาน**
   ชวนตั้งคำถามข้ามมิติเพื่อเชื่อมโยงคน
   กับมิติอื่นของพื้นที่
   ผ่านชุดคำถามนำกระบวนการ

ไป “พื้นที่”

เรียนรู้ “พื้นที่”

ชวนคิด
วิธีดำเนินกิจกรรม ล้อมวงแกะรอยปัญหาไฟ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

ขั้นตอนทำกิจกรรม

ใช้เวลา 40-60 นาทีระดมสมอง

ว่าในพื้นที่มีจุดเกิดไฟที่ใดบ้างและแต่ละจุดมีบริบทที่เกี่ยวข้องอย่างไร

คำถามชวนถก

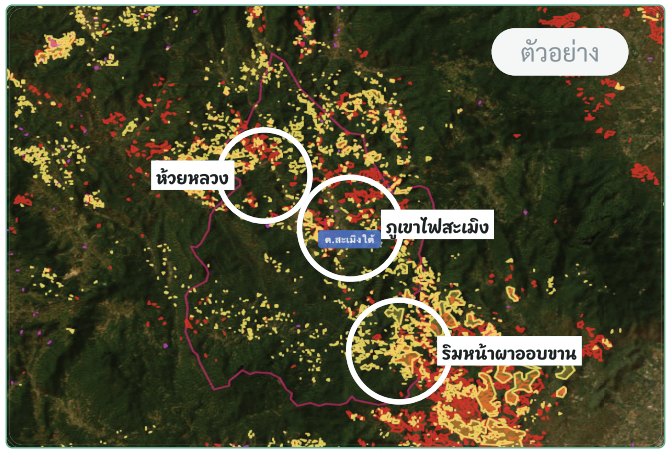
ใช้คำถามเหล่านี้เพื่อนำกระบวนการคิดร่วมกันตลอดกิจกรรม

1 เตรียมความพร้อมเครื่องมือ

พิมพ์ใบงาน และเตรียมอุปกรณ์

เครื่องมือที่ใช้ทำกิจกรรม

2 ในกระบวนการนี้ นอกจากพิมพ์ใบงานแล้ว จะต้องโหลดและพิมพ์แผนที่พื้นที่เผาไหม้ย้อนหลัง 3 ปี บนกระดาษขนาด A3

ให้เห็นขอบเขตพื้นที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์จุดพื้นที่เผาไหม้ว่ามีลักษณะพื้นที่ ประเภทไฟ และมาตรการรับมืออย่างไร

ขั้นตอนการเตรียมแผนที่

3 วงจุดพื้นที่เผาไหม้บนแผนที่และตั้งชื่อที่คนในพื้นที่เรียกได้ง่าย

วาดวงกลมรอบบริเวณที่มีรอยเผาไหม้หนาแน่นและปรากฏซ้ำหลายปีให้ครอบคลุมที่สุด

ใบงาน

เลื่อนอ่าน

4 ดูตัวอย่างพื้นที่จริงเพื่อเรียน

ว่าแต่ละพื้นที่ค้นพบข้อมูลสำค

อะไรบ้างจากกระบวนการและ

เรียนรู้ “พื้นที่”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
ล้อมวงแกะรอยปัญหาไฟ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

ขั้นตอนทำกิจกรรม

ใบงาน พื้นที่ **กิจกรรมล้อมวงแกะรอยปัญหาไฟ**

ชื่อพื้นที่:
ระบุชื่อจุดที่คนในพื้นที่เรียกได้ง่าย..

คนที่เกี่ยวข้อง:
ระบุกลุ่มคน
ที่เกี่ยวข้องกับจุดนี้...

ประเภทไฟที่เกี่ยวข้อง:
ระบุประเภทไฟ
ที่เกิดในจุดนี้...

บริบทพื้นที่:
อธิบายลักษณะของจุดนี้ เช่น ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน
แหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเศรษฐกิจ
เส้นทางแนวกันไฟ เส้นทางประปา...

มาตรการที่ดำเนินการอยู่:
มาตรการหรือข้อตกลง
ที่ใช้อยู่แล้ว...

มาตรการที่อยากเพิ่มเติม:
มาตรการที่ต้องการ
ให้มีเพิ่มในจุดนี้...

พื้นที่: ระบุชื่อตำบลหรือพื้นที่...

ใช้เวลา 40-60 นาทีระดมสมอง
ว่าในพื้นที่มีจุดเกิดไฟที่ใดบ้างและแต่ละจุดมีบริบทที่เกี่ยวข้องอย่างไร

คำถามชวนถก
ใช้คำถามเหล่านี้เพื่อนำกระบวนการคิดร่วมกันตลอดกิจกรรม

4 ดูตัวอย่างพื้นที่จริงเพื่อเรียนรู้
ว่าแต่ละพื้นที่ค้นพบข้อมูลสำคัญอะไรบ้างจากกระบวนการและเป็นแนวทางในการระบุข้อมูล
ดูตัวอย่างแผนที่

5 ปรึกษาหารือแล้วระบุข้อมูลจุดพื้นที่เผาไหม้ลงบนใบงานพื้นที่ร่วมกัน
วิเคราะห์จุดพื้นที่เผาไหม้แต่ละจุด อธิบายลักษณะพื้นที่เผาไหม้ ว่ามีลักษณะพื้นที่ ประเภทไฟ และมาตรการรับมืออย่างไร

6 ระบุมาตรการรับมือ
เชื่อมโยงกับแต่ละประเภทไฟที่ระบุไว้ และแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ระยะยาวในมาตรการที่อยากเพิ่มเติม

เปิดหน้าต่างขั้นตอนการเตรียมแผนที่ ?

ขั้นตอนการเตรียมแผนที่ระบุจุดเผาไหม้

วิธีดาวน์โหลดแผนที่:

1. เข้าไปที่หน้าเว็บไซต์ https://map.hazefree.com/pm25 หรือ https://warroom.pro/
2. เลือกเมนูด้านขวามือ กำหนดขอบเขต
3. เลือกพื้นที่จังหวัด อำเภอและตำบลของตนเอง
4. เลือกเมนูชั้นข้อมูล (Layer) เพื่อซ้อนทับชั้นข้อมูล
5. กดเลือกพื้นที่เผาไหม้ และกดเลือกเขตการปกครอง โดยสามารถเลือกได้ว่าจะแสดงขอบเขตจังหวัด ขอบเขตอำเภอ ขอบเขตตำบล หรือแสดงทั้งหมด
6. ขยายให้ภาพพื้นที่ตำบลเต็มหน้าจอ
7. ทำการแคปภาพหน้าจอคอมพิวเตอร์
8. พิมพ์แผนที่เพื่อใช้งาน

เรียนรู้ “พื้นที่”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
ล้อมวงแกะรอยปัญหาไฟ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

เครื่องมือที่ใช้ทำกิจกรรม

พิมพ์ใบงาน

พิมพ์**ใบงานพื้นที่**ให้เพียงพอ
1 ใบงานต่อ 1 จุดพื้นที่เผาไหม้
เขียนลงใบงานด้วยปากกาเมจิกหัวเล็ก

ใบงาน พื้นที่ **กิจกรรมล้อมวงแกะรอยปัญหาไฟ** ตัวอย่าง

ชื่อพื้นที่:
ริมหน้าผาออบขาน

คนที่เกี่ยวข้อง:
ผู้เลี้ยงวัว

ประเภทไฟที่เกี่ยวข้อง:
ไฟหญ้าระบัด

บริบทพื้นที่:
ช่วงใต้ของตำบลเป็นพื้นที่หน้าผา มีเขตรอยต่อที่ติดกับตำบลอื่นและติดกับพื้นที่อุทยานแห่งชาติออบขาน ทำให้หลายคนเข้ามาในพื้นที่

มาตรการที่ดำเนินการอยู่:
จัดทำแนวกันไฟ
จัดชุดลาดตระเวน ตั้งจุดตรวจ

มาตรการที่อยากเพิ่มเติม:
ระบบขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงวัว มีสิทธิ์ประโยชน์สมาชิก และตัดสิทธิ์เมื่อทำผิด

พื้นที่: หมู่ที่ 8 ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิงใต้ จ.เชียงใหม่

พิมพ์ใบงานพื้นที่

เรียนรู้ “พื้นที่”

ชวนคิด

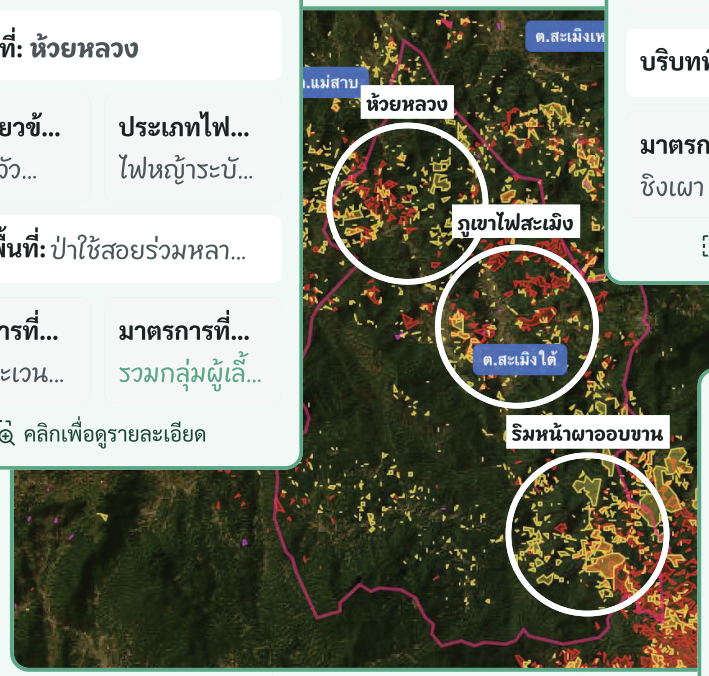
วิธีดำเนินกิจกรรม
ล้อมวงแกะรอยปัญหาไฟ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

ตัวอย่างแผนที่จากพื้นที่จริง

ดูตัวอย่างของ 201 ตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่ กิจกรรมล้อมวงแกะรอยปัญหาไฟ
ชื่อพื้นที่: ห้วยหลวง
คนที่เกี่ยวข้... ผู้เลี้ยงวัว...
ประเภทไฟ... ไฟหญ้าระบั...
บริบทพื้นที่: ป่าใช้สอยร่วมหลา...
มาตรการที่... ลาดตระเวน...
มาตรการที่... รวมกลุ่มผู้เลี้...
คลิกเพื่อดูรายละเอียด

พื้นที่ กิจกรรมล้อมวงแกะรอยปัญหาไฟ
ชื่อพื้นที่: ภูเขาไฟสะเมิง
คนที่เกี่ยวข้... คนจากหลา...
ประเภทไฟ... ไฟกลั้นแกล้...
บริบทพื้นที่: ใกล้ที่ว่าการอำเภอ...
มาตรการที่... ชิงเผา 900...
มาตรการที่... ติดสปริงเก...
คลิกเพื่อดูรายละเอียด

พื้นที่ กิจกรรมล้อมวงแกะรอยปัญหาไฟ
ชื่อพื้นที่: ริมหน้าผาออบขาน
คนที่เกี่ยวข้... แรงงานต่าง...
ประเภทไฟ... ไฟลามข้ามเ...
บริบทพื้นที่: หน้าผาสูงชันติดอุ...
มาตรการที่... ประสานอุท...
มาตรการที่... สร้างถนนเ...
คลิกเพื่อดูรายละเอียด

แผนที่บันทึกวิเคราะห์พื้นที่
ของตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิงใต้
จังหวัดเชียงใหม่

ตัวอย่างแผนที่จากพื้นที่จริงบน Canva

ดูตัวอย่างของ 201 ตำบลในจังหวัดเชียงใหม่บน Canva

ตัวอย่างแผนที่จากพื้นที่จริงไฟล์ pdf

ดูตัวอย่างของ 201 ตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ไฟล์ pdf

เรียนรู้ “พื้นที่”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
ล้อมวงแกะรอยปัญหาไฟ

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- สำรวจตัวอย่าง
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

คำถามสำหรับ ชวนถาม-ตอบระหว่างกิจกรรม

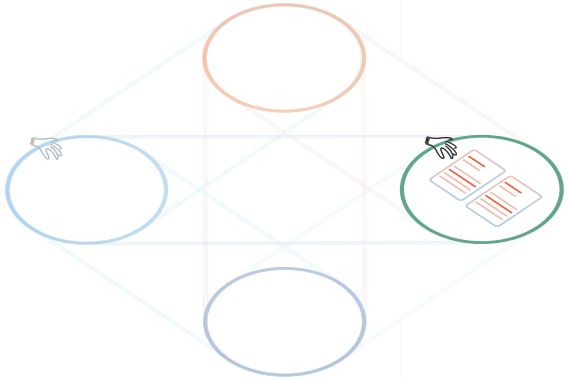
เรียนรู้ “พื้นที่”
ชวนคิด
ต่อยอด
นำข้อมูลพื้นที่สู่การออกแบบมาตรการ

ขั้นตอนการต่อยอดสู่การออกแบบมาตรการ

ผลลัพธ์จากขั้นตอนนี้
คือแผนที่บันทึกวิเคราะห์พื้นที่

ใบงานที่ได้จะถูกใช้เป็นฐาน
ในการออกแบบนโยบาย

1. **นำใบงานพื้นที่ทั้งหมดไปวางบนแผนผังสรุปภาพรวมในโซนสีเขียว (พื้นที่)**
   จะเริ่มเห็นว่าบริบทพื้นที่เชื่อมกับคนและไฟอย่างไร

2. **อภิปรายร่วมกันโดยใช้แผนผังเป็นฐาน**
   ชวนตั้งคำถามข้ามมิติเพื่อเชื่อมโยงบริบทพื้นที่กับมิติอื่น ๆ ผ่านชุดคำถามนำกระบวนการ

ไป “นโยบาย”

ออกแบบ “นโยบาย”

ทำความเข้าใจภาพรวมกิจกรรม
สร้างสรรค์นโยบาย

ชวนคิด

ต่อยอด

⚠ หากยังไม่ได้ทำ คน-ไฟ-พื้นที่ ขอแนะนำให้กลับไปทำก่อน เพราะนโยบายที่ดีต้องมาจากความเข้าใจคน-ไฟ-พื้นที่ร่วมกัน

แรงบันดาลใจสู่ “นโยบาย” ที่เหมาะสม (Policy)

ขั้นตอนชวนคิด
นำทีมล้อมวงออกแบบนโยบายร่วมกัน โดยใช้ข้อมูลจาก คน-ไฟ-พื้นที่

เตรียมพร้อมเครื่องมือ
พิมพ์ใบงานพร้อมใช้ สำหรับบันทึกประเภทรายละเอียดนโยบาย

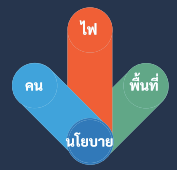

แรงบันดาลใจ
คลังตัวอย่างทางเลือกนโยบายเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการออกแบบนโยบาย

คำถามชวนถก
ใช้คำถามเหล่านี้เพื่อนำกระบวนการคิดร่วมกันตลอดกิจกรรม

ขั้นตอนนี้เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลสู่นโยบายที่มีฐานจากความเป็นจริงในพื้นที่

ทำไมขั้นตอนนี้จึงสำคัญ:
เพราะนโยบายที่ดีต้องมีเหตุผลรองรับจากทั้งมิติคน ปัญหาและพื้นที่พร้อมกัน การออกแบบโดยชุมชนมีส่วนร่วมทำให้นโยบายที่ได้มีความชอบธรรมและนำไปปฏิบัติได้จริง

ผลลัพธ์จากขั้นตอนนี้คือชุดมาตรการระยะสั้น-ยั่งยืน
พร้อมนำไปขยายสู่แผนการจัดการไฟป่า นำไปสื่อสารและผลักดันต่อหน่วยงานภายนอก

ภาพรวม 4P

คน

ไฟ

พื้นที่

นโยบาย

ออกแบบ “นโยบาย”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
สร้างสรรค์นโยบาย

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- แรงบันดาลใจ
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

ขั้นตอนทำกิจกรรม

ใบงาน นโยบาย

กิจกรรมสร้างสรรค์นโยบาย

ชื่อนโยบาย:
ชื่อมาตรการหรือแผนที่ใช้เรียกได้...

ประเภทนโยบายหรือมาตรการ: *

- ☐ มาตรการเฉพาะหน้า (Crisis)
- ☐ มาตรการเพื่อแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน (Complex)

รายละเอียดนโยบาย:
อธิบายว่านโยบายนี้ทำอะไร กับใคร
และมีเป้าหมายลดหรือจัดการไฟอย่างไร...

คน ที่เกี่ยวข้อง:
ระบุกลุ่มคน ที่ต้องมีส่วนร่วม...

พื้นที่ ที่เกี่ยวข้อง:
ระบุจุดที่ ใช้นโยบาย...

ประเภทไฟ ที่เกี่ยวข้อง:
ระบุประเภทไฟ ที่มุ่งจัดการ...

พื้นที่: ระบุชื่อตำบลหรือพื้นที่...

*นโยบาย คือ เป้าหมายหรือทิศทางที่ต้องการแก้ไข
มาตรการ คือ วิธีการ ขั้นตอน หรือกฎเกณฑ์ ที่นำมาใช้จัดการปัญหา
เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา

ใช้เวลา 40-60 นาทีระดมสมอง
ว่าในพื้นที่มีโอกาสเกิดมาตรการหรือนโยบายใดเพื่อแก้ปัญหา

คำถามชวนถก
ใช้คำถามเหล่านี้เพื่อนำ
กระบวนการคิดร่วมกันตลอดกิจกรรม

1 **เตรียมความพร้อมเครื่องมือ**
พิมพ์ใบงาน และเตรียมอุปกรณ์
เครื่องมือที่ใช้ทำกิจกรรม

2 **สร้างแรงบันดาลใจผ่านการสำรวจคลังตัวอย่างทางเลือกเชิงนโยบาย**
คลังตัวอย่างทางเลือกเชิงนโยบาย

2 **ใช้เวลา 10 นาทีในการทบทวนใบงานคน-ไฟ-พื้นที่ ที่วางบนแผนผัง**

4 **ปรึกษาหารือแล้วระบุข้อมูลนโยบาย**
ระดมความคิดเกี่ยวกับมาตรการ
แล้วเขียนข้อค้นพบลง**ใบงานนโยบาย**
รวมถึงเลือกประเภทนโยบาย
นิยามประเภทนโยบาย

เปิดหน้าต่างนิยามประเภทนโยบาย ⓘ

ประเภทนโยบาย

ปัญหาบางประเภทไม่สามารถแก้ได้ด้วยมาตรการรูปแบบเดียว จำเป็นต้องใช้ทั้งการรับมือระยะสั้นเพื่อควบคุมสถานการณ์
และการแก้ไขระยะยาวเพื่อจัดการที่ต้นเหตุ จึงแบ่งมาตรการที่ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเชิงนโยบายออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

มาตรการเฉพาะหน้า (Crisis)

การดำเนินการแก้ปัญหาระยะสั้นในภาวะวิกฤต
เพื่อบรรเทาผลกระทบทันทีและกันไม่ให้สถานการณ์แย่ลง เช่น
ทำแนวกันไฟ ดับไฟ เป็นต้น

มาตรการเพื่อแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน (Complex)

การดำเนินการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง
มุ่งเน้นแก้ที่ต้นเหตุและสร้างความยั่งยืน
ในระยะยาว

ซึ่งมีส่วนช่วยให้สามารถวางแผนการดำเนินงานได้เป็นลำดับขั้น แยกบทบาทของมาตรการในแต่ละช่วงเวลาได้ชัดเจน
และจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับระดับความเร่งด่วนและผลลัพธ์ที่ต้องการ

ออกแบบ “นโยบาย”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
สร้างสรรค์นโยบาย

- ○ ขั้นตอนชวนคิด
- ● เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- ○ แรงบันดาลใจ
- ☐ คำถามชวนถก

ต่อยอด

เครื่องมือที่ใช้ทำกิจกรรม

พิมพ์ใบงาน

พิมพ์**ใบงานนโยบาย**ให้เพียงพอ
1 ใบงานต่อ 1 นโยบาย
เขียนลงใบงานด้วยปากกาเมจิกหัวเล็ก

ใบงาน นโยบาย **กิจกรรมสร้างสรรค์นโยบาย** ตัวอย่าง

ชื่อนโยบาย:
ลงทะเบียนบัญชีผู้เลี้ยงวัวในตำบลสะเมิงใต้

ประเภทนโยบาย หรือมาตรการ:
☐ มาตรการเฉพาะหน้า (Crisis)
☑ มาตรการเพื่อแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน (Complex)

รายละเอียดนโยบาย:
จัดทำฐานข้อมูลผู้เลี้ยงวัวและพื้นที่เลี้ยงอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับรูปแบบการใช้พื้นที่ในการเลี้ยงวัว เพื่อให้สามารถตรวจสอบและติดตามแหล่งที่มาของการเผาหญ้าในพื้นที่ได้อย่างชัดเจน ควบคู่กับการใช้ข้อมูลดังกล่าวในการวางแผนกำกับดูแล ลดการใช้ไฟที่ไม่เหมาะสม

คนที่เกี่ยวข้อง:
ผู้เลี้ยงวัว ผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่ อบต.

พื้นที่ที่เกี่ยวข้อง:
บ้านกองขาก น้อย,บ้านแม่สาป ต.สะเมิงใต้

ประเภทไฟที่เกี่ยวข้อง:
ไฟหญ้าระบัด

พื้นที่: หมู่ที่ 8 ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิงใต้ จ.เชียงใหม่

พิมพ์ใบงานนโยบาย

ออกแบบ
“นโยบาย”

ชวนคิด

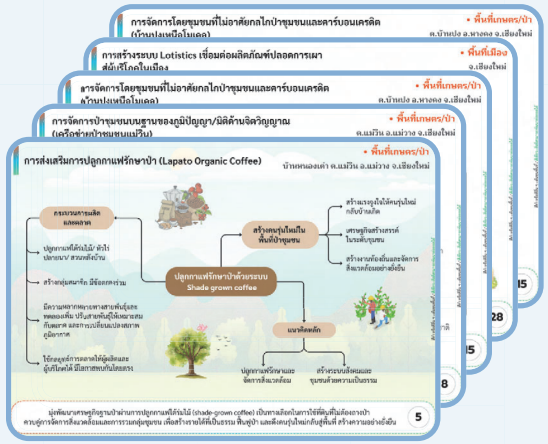
วิธีดำเนินกิจกรรม
สร้างสรรค์นโยบาย

- ○ ขั้นตอนชวนคิด
- ○ เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- ● แรงบันดาลใจ
- ☐ คำถามชวนถก

ต่อยอด

คลังตัวอย่างทางเลือกเชิงนโยบาย

รวมตัวอย่างนโยบายและมาตรการ จากพื้นที่จริงในเชียงใหม่

แบ่งตามประเภทมาตรการ
ทั้งแบบเฉพาะหน้าและมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน
แต่ละตัวอย่างบอกว่ารับมือกับไฟหรือต้นตอ PM2.5 แบบไหน
ต้องการใครเข้ามาร่วม และพื้นที่แบบไหนที่มาตรการนั้นได้ผล

ไปที่ตารางมาตรการเพื่อแก้ไขและรับมือ PM2.5

ไปที่ตารางมาตรการเพื่อแก้ไขและรับมือ PM2.5

ดูไดอะแกรมทางเลือกการพัฒนาเชิงนโยบาย
เพื่อรับมือ PM 2.5 อย่างยั่งยืน

ดูรายงานทางเลือกการพัฒนาเชิงนโยบาย
เพื่อรับมือ PM 2.5 อย่างยั่งยืน

ออกแบบ “นโยบาย”

ชวนคิด

วิธีดำเนินกิจกรรม
สร้างสรรค์นโยบาย

- ขั้นตอนชวนคิด
- เตรียมพร้อมเครื่องมือ
- แรงบันดาลใจ
- คำถามชวนถก

ต่อยอด

คำถามสำหรับ ชวนถาม-ตอบระหว่างกิจกรรม

มี**ไฟ**ประเภทไหน
ที่จำเป็นต้องแก้
อย่างเร่งด่วน

มีภาคีเครือข่าย
หน่วยงาน
หรือภาคเอกชนใดบ้าง
ที่สามารถเข้ามา
สนับสนุนได้

หากจะเริ่มดำเนินการ
ควรเริ่มใน**พื้นที่**ใดก่อน
และมีโอกาสขยายผล
ไปยังพื้นที่อื่นได้หรือไม่

มาตรการ หรือแนวทาง
ที่คิดไว้ จะสร้างแรงจูงใจ
ให้กับคนในพื้นที่
อย่างไร

ในพื้นที่
มีต้นทุนหรือศักยภาพ
อะไรอยู่แล้วหรือไม่ที่สามารถ
นำมาต่อยอดในการพัฒนา
เพื่อแก้ปัญหาไฟและ
ฝุ่น PM 2.5
อย่างยั่งยืน

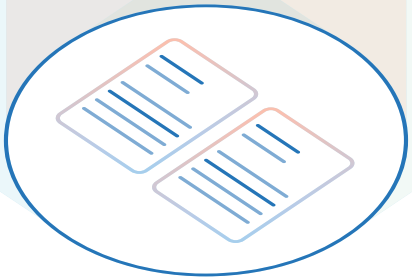
ออกแบบ “นโยบาย”

ชวนคิด

ต่อยอด

ทำความเข้าใจกระบวนการออกแบบมาตรการ

ขั้นตอนการนำนโยบายไปต่อยอด

ผลลัพธ์จากขั้นตอนนี้ คือใบงานนโยบาย

ชุดมาตรการเฉพาะหน้า และมาตรการเพื่อแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน ที่เชื่อมโยงคน ไฟ และพื้นที่เข้าด้วยกัน

ถือเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปพัฒนาโครงการหรือแผนจัดการแก้ไขปัญหาไฟป่าและฝุ่น PM 2.5 ระดับตำบลในอนาคต

ประเมินงบประมาณ และทรัพยากรอย่างรอบด้าน

ตรวจสอบทรัพยากรที่มีประเมินงบประมาณ คน และเครื่องมือที่ต้องใช้เพื่อให้แผนนำไปปฏิบัติได้จริง

ระบุผู้รับผิดชอบ และบทบาทของแต่ละฝ่ายได้ชัดเจน

ระบุหน่วยงานหรือบุคคลที่รับผิดชอบหลักในแต่ละมาตรการเพื่อให้ติดตามความคืบหน้าได้ต่อเนื่อง

นำกลับไปทบทวนร่วมกับคนในพื้นที่ก่อนนำไปใช้จริง

เปิดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะอย่างน้อยหนึ่งรอบเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทจริงมากที่สุด

กำหนดตัวชี้วัดและกรอบระยะเวลาที่เหมาะสม

แบ่งเป้าหมายตามช่วงเวลา เช่น เตรียมความพร้อม เผชิญเหตุ ฟื้นฟู เพื่อให้ประเมินและปรับแผนได้ตรงจุด

กลับหน้าแรก